

Vanhusneuvosto	27.3.2014	10 §
Perusturvaltk.	13.5.2014	51 §
Vanhusneuvosto	15.8.2014	17 §
Perusturvaltk.	19.8.2014	63 §
Khall	10.11.2014	241 §
Kvalt.	12.11.2014	39 §
Kvalt.	4.12.2014	46 §

Enontekiön vanhustenhuollon toimintasuunnitelma kuluvalle valtuustokaudelle ,ja seuraavan valtuustokauden ensimmäiselle vuodelle, 31.12. 2017 saakka

Annikki Kallioniemi 27.7.2014

Sisällysluettelo

- 1. Tausta s. 2-3**
- 2. Enontekiöläisten vanhuseläkeikäisten määrä ja sen kehitys s. 3**
  - 2.1 Vanhusikäisten määrä s. 3-4**
  - 2.2. Enontekiöläisten ikäihmisten sijoittuminen kunnan eri kyliin s. 4-6**
  - 2.3. Yli 75-vuotiaiden määrän kehitys s. 6-7**
  - 2.4. Saamenkielisten ja saamelaistaustaisten ikäihmisten määrä s. 7**
  - 2.5. Johtopäätöksiä väestötietojen pohjalta s.7-8**
- 3. Enontekiön vanhuspalvelujen nykytila s. 8**
  - 3.1. Palvelut ikäihmisten palvelujen laatusuositukseen verrattuna s. 8**
  - 3.2. Kotipalvelu s. 8-10**
  - 3.3. Omaishoidontuki s. 10**
  - 3.4. Laitoshoidto s. 10-11**
  - 3.5. Palveluasuminen s. 11-12**
- 4. Enontekiöläisten ikäihmisten palvelutarpeeseen vaikuttavia tekijöitä s. 12-14**
- 5. Hyvän ikääntymisen yleisten edellytysten turvaaminen s. 14**
  - 5.1. Toimintakyvyn ja terveyden edistäminen s. 14-15**
  - 5.2. Asuminen ja elinympäristö s. 15**
  - 5.3. Tietotekniikkavalmiudet ja etäasiointi s. 16**
  - 5.4. Osallisuus s. 16-17**
- 6. Oman avun tukeminen s. 17**
- 7. Palvelut s. 17**
  - 7.1. Tavoitteet ja toteutus s. 17- 18**
  - 7.2. Käsivarren alueen palvelut s. 19-20**
- 8. Yhteistyö s. 21-23**

1. Tausta

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012)

5 §

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä. Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa suunnitelmassa on:

1. arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä;
2. määriteltävä tavoitteet ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen määrän ja laadun kehittämiseksi;
3. määriteltävä toimenpiteet, joilla kunta vastaa 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta, sekä arvioitava voimavarat, jotka kunnassa tarvitaan toimenpiteiden toteuttamiseksi;
4. määriteltävä kunnan eri toimialojen vastuut 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisessa; sekä
5. määriteltävä, miten kunta toteuttaa yhteistyötä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa.

Kunnan on otettava suunnitelma huomioon valmisteltaessa ikääntyneen väestön asemaan ja iäkkäiden henkilöiden tarvitsemiin palveluihin vaikuttavaa kunnan

päätöksentekoa, kuntalain [\(365/1995\) 65 §:ssä](#) tarkoitettua talousarviota ja -suunnitelmaa sekä terveydenhuoltolain 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua raporttia ja hyvinvointikertomusta.

Suunnitelma on laadittava osana kunnan strategista suunnittelua ja se on tarkistettava kerran valtuustokaudessa.

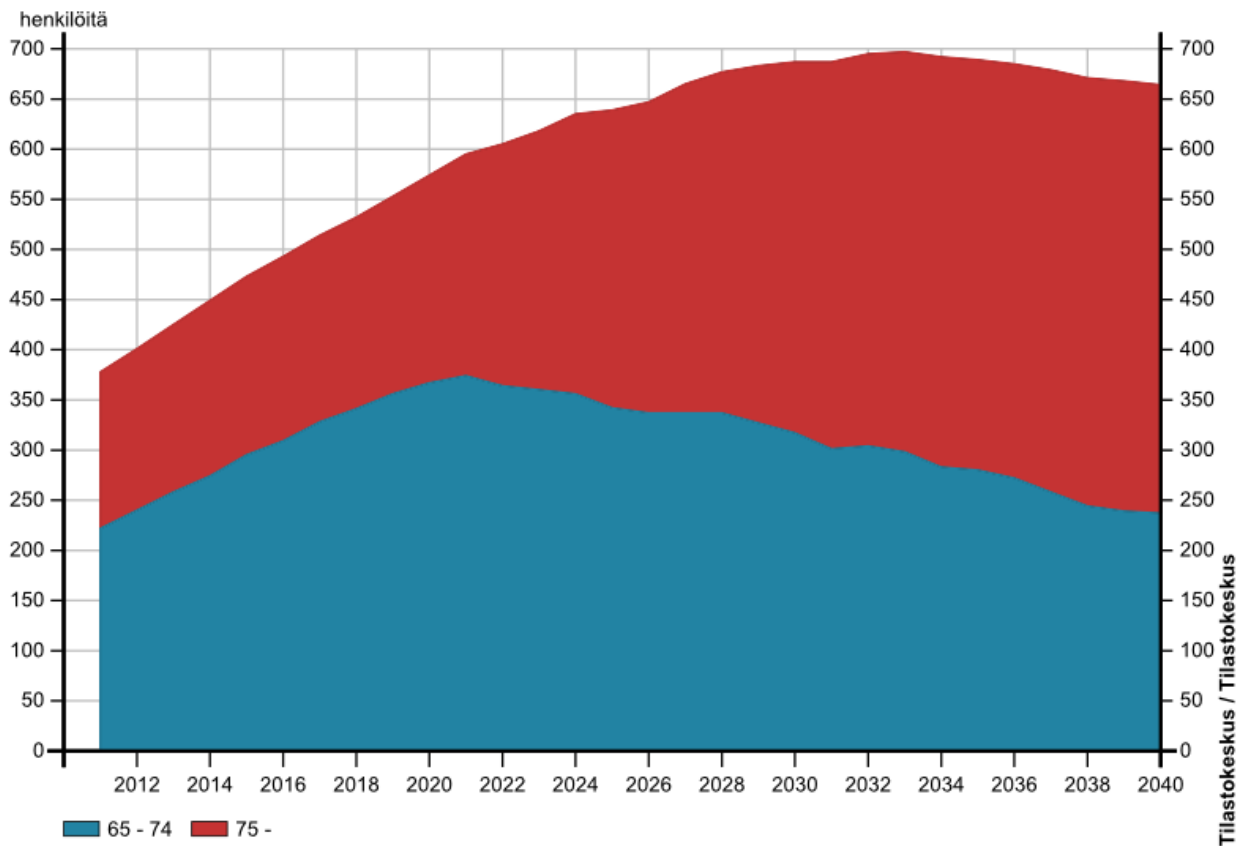
2. Enontekiöläisten vanhuseläkeikäisten määrä ja sen kehitys

2.1 Vanhusikäisten määrä

Vuoden 2012 lopussa Enontekiöllä oli tilastokeskuksen mukaan yhteensä 396 vanhuseläkeikäistä, 65 täyttäneitä henkilöä. Heistä naisia 196 henkilöä ja miehiä 200. Yli 75-vuotiaita heistä oli 160 henkilöä . Yli 75.vuotiaista miehiä oli 72 henkilöä ja naisia 88 henkilöä.

Joka kolmas vuosi julkaistavassa väestöennusteessa 2012 ikäihmisten määrän arvioidaan kehittyvän seuraavasti Enontekiöllä:

Väestöennuste 2012 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2012 -2040

Väestöennuste 2012 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2012 -2040

-

Enontekiö - Enontekis

Sukupuolet yhteensä

65 - 74

75 -

2011	222	156
2014	274	175
2016	309	184
2018	341	191
2020	367	207
2022	364	241
2024	356	279
2026	337	310
2028	337	340
2030	317	370
2032	304	391

Väestöennuste 2012 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2012 -2040

-

Enontekiö - Enontekis

Sukupuolet yhteensä

65 - 74

75 -

2034	283	409
2036	272	413
2038	244	427
2040	237	427

Yksikkö: henkilöitä

Lähde: Tilastokeskus / Tilastokeskus

2.2. Enontekiöläisten ikäihmisten sijoittuminen kunnan eri kyliin

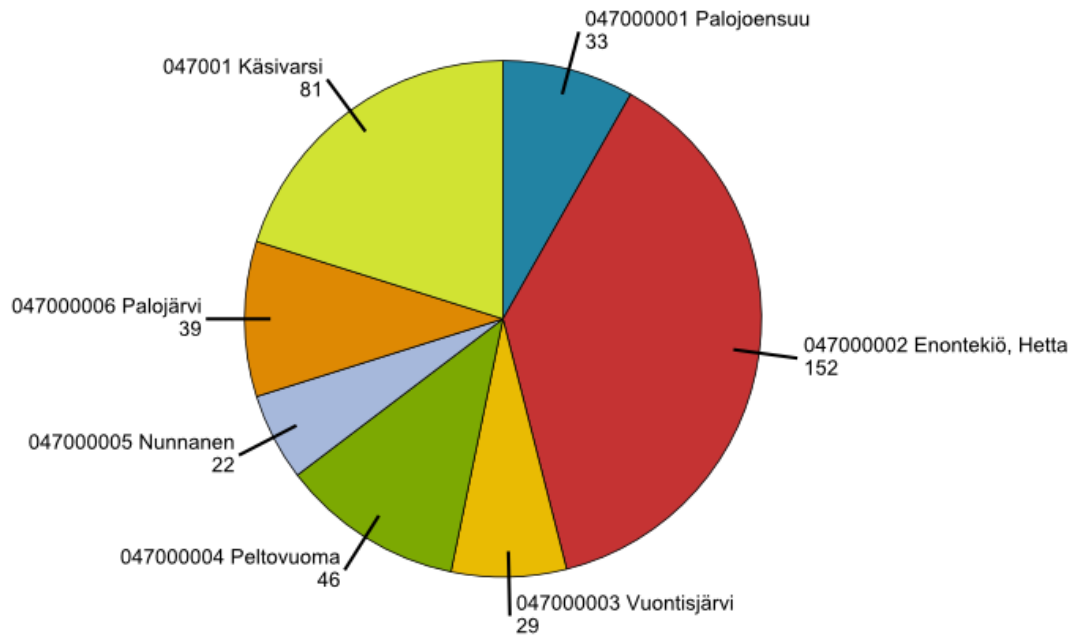
Tilastokeskuksen tilastojen mukaan vanhuseläkeikäiset ja vanhuseläkeikää lähestyvät sijoittuvat kunnan eri kyliin seuraavasti:

ikäntyneiden määrä kylittäin			
	Molemmat sukupuolet		
	Koko väestö		
	55 - 64	65 - 74	75 -
047 Enontekiö	397	253	168
0470 0470	395	248	163
047000001 Palojoensuu	35	32	16
047000002 Enontekiö, Hetta	142	97	59
047000003 Vuontisjärvi	28	15	8
047000004 Peltovuoma	47	20	16
047000005 Nunnanen	20	14	13
047000006 Palojärvi	37	23	10
047001 Käsivarsi	86	47	41
047001001 Käsivarren Alue (ent. Kaaresuvanto)	23	15	10

ikäntyneiden määrä kylittäin			
	Molemmat sukupuolet		
	Koko väestö		
	55 - 64	65 - 74	75 -
047001002 Kilpisjärvi	28	11	3
047001003 Kaaresuvanto (taajama)	35	21	28
047999999 Tuntematon	2	5	5
Yksikkö: Henkilö			
Lähde: Tilastokeskus / Tilastokeskus - Väestötilastot			

Yli 55-vuotiaiden jakautuminen suhteellisesti Enontekiön eri kyliin ilmenee seuraavasta kuviosta:

V2 Väestö 31.12.2012

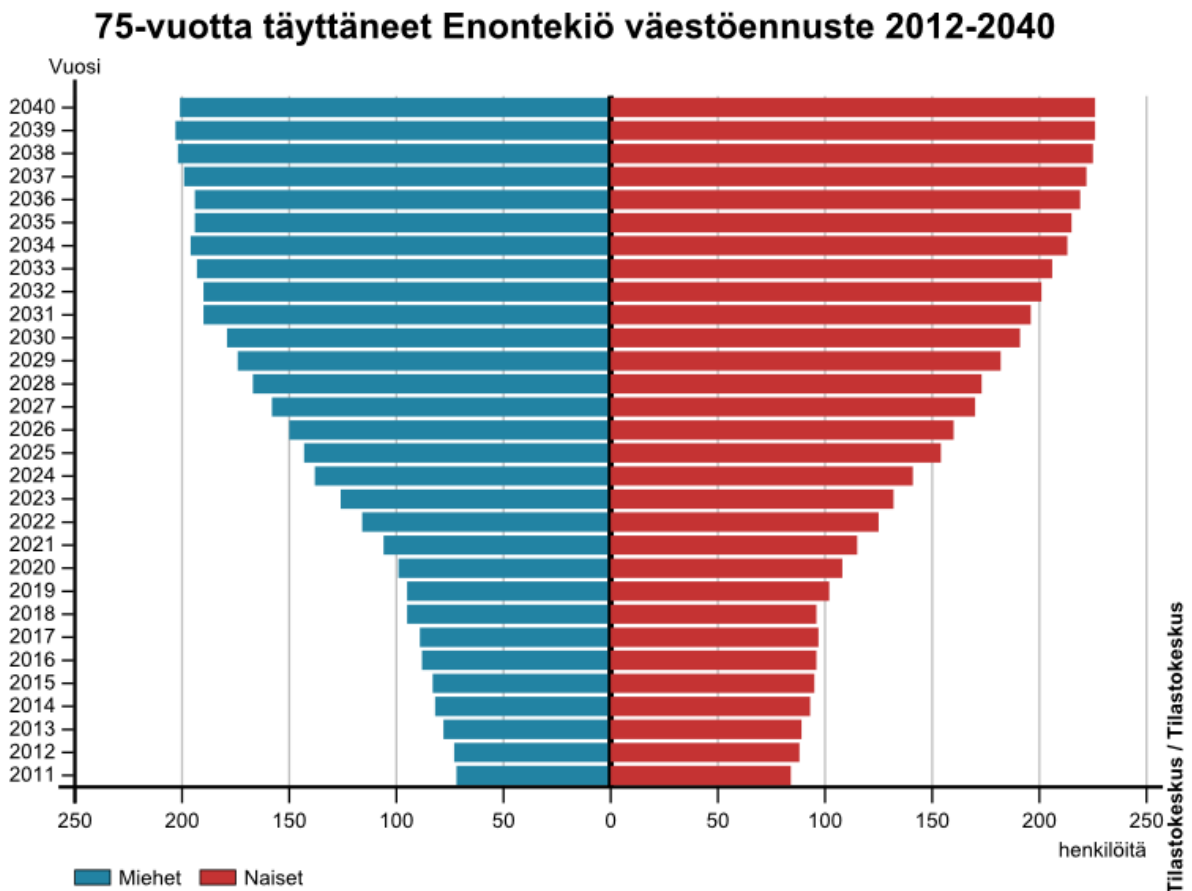

Σ=402 Henkilö

Tilastokeskus / Tilastokeskus - Väestötillastot

2.3. Yli 75-vuotiaiden määrän kehitys

Palvelujen tarve lisääntyy 75-vuoden täyttäneillä. Tämän vuoksi valtakunnallisessa ohjeistuksessa kehoitetaan suunnittelussa huomioimaan yli 75-vuotiaiden määrän kehitys. Enontekiöllä yli 75-vuotiaiden määrä lisääntyy väestöennusteen mukaan noin 20 henkilöllä vuoteen 2020 mennessä, mutta alkaa sitten lisääntyä nopeasti.

Yli 75-vuotiaiden määrä alkaa nousta nopeasti v. 2020 jälkeen.

2.4. Saamenkielisten ja saamelaistaustaisten ikäihmisten määrä

Äidinkielen saamenkielen 65-vuotta täyttäneistä oli ilmoittanut 37 henkilöä. Saamelaistaustaisten määrän voidaan kuitenkin arvioida olevan korkeampi. Tämä johtuu siitä että saamen ilmoittaminen äidinkielenä ei ole ollut mahdollista kovin montaa vuosikymmentä. Voidaan arvioida että noin neljännes tai viidennes ikäihmisistä on saamelainen.

2.5. Johtopäätöksiä väestötietojen pohjalta:

Vanhuseläkeikäisten lukumäärä nousee noin 100 henkilöllä vuoteen 2020 mennessä. Yli 75-vuotiaiden määrä nousee noin 40 henkilöllä. V. 2020 jälkeen yli 75-vuotiaiden määrän nousu on nopeaa.

Käsivarren ja Karesuvannon alueen ikäihmisten määrä ei tule merkittävästi lisääntymään, koska Kilpisjärvellä ja Karesuvannon ympäristössä asuu vähän vanhuseläkeikää lähestyviä henkilöitä.

3. Enontekiön vanhuspalvelujen nykytila

3.1. Palvelut ikäihmisten palvelujen laatusuositukseen verrattuna

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä Kuntaliitto ovat v.2013 antaneet laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. (Stm julkaisuja 2013:11). Laatusuosituksen mukaan seurataan kotona asuvien ikäihmisten määrää, kotihoidon, omaishoidon, palveluasumisen ja laitoshoidon piirissä olevien osuutta. Laatusuosituksessa annetaan suositus siitä, miten suurelle osalle ikäihmisistä kutakin palvelua tulisi järjestää.

Kun verrataan ikäihmisten palvelujen piirissä Enontekiöllä olevien osuutta voidaan todeta, että Enontekiöllä valtakunnallinen suositus ylitetään tällä hetkellä kotihoidossa, laitoshoidossa ja omaishoidontuen piirissä olevien osalta. Tehostettua palveluasumista on vähemmän kuin valtakunnallinen suositus on.

Lapin liiton selvityksen (Lapin malli sosiaali- ja terveystalouteen www.lapinliitto.fi) Enontekiön vanhuspalvelut ovat yli 75-vuotiasta kohti kalleimmat Lapin alueella. Kun vanhuspalvelut maksavat Enontekiöllä 21 333 € /yli 75-vuotias, maksavat palvelut Lapin alueella 13 755 € /yli 75-vuotias. Naapurikunnissa yli 75vuotiasta kohti menot ovat Inari 15 951 €, Kittilä 18 441 € , ja Muonio 16 109 € . Lapin liiton em. selvityksen mukaan kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat tällä hetkellä 78 % kunnan tuloista, trendiennusteen mukaan sote-menot ylittävät kunnan tulot v. 2023. Selvityksen mukaan vanhustenhuolto, ja sen laitosvaltaisuus, on keskeinen korkeita menoja selittävä tekijä.

3.2. Kotipalvelu

Kotona asuva ikäihminen vastaa itse omasta hyvinvoinnistaan, omaistensa tuella. Kunta tukee kotona asumista palveluilla. Lainsäädäntö edellyttää että kotona asumista tukevia palveluja järjestetään ensisijaisina palveluina. Kuntalaisella ei ole henkilökohtaista oikeutta saada palveluja, vaan palvelut myönnetään kunnan niihin varaamien voimavarojen puitteissa, asiakkaiden yhdenvertaisuus huomioiden. Enontekiöllä on pitkään vallinnut käsitys, että kotipalvelu on nimenomaan siivousapua. Nykyisten perusteiden mukaan siivousapu ei kuulu kotipalvelun piiriin, koska voimavarat eivät riitä siivouksen tuottamiseen. Kotipalvelun piirissä olevien ympäristön siistimisestä huolehditaan, siivousta tuotetaan vain jos se on aivan välttämätöntä. Tällöin siivouksesta peritään erillinen maksu.

Enontekiön perusturvalautakunta on vahvistanut kotipalvelun perusteet v. 2014. Perusteissa on linjattu että kotipalveluja annetaan voimavarojen puitteissa. Sivukylille palveluja järjestetään vain virka-aikana, koska voimavarat eivät mahdollista muuta.

Kotipalvelua myönnetään palvelutarpeen kartoituksen perusteella. Päätösvalta on tällä hetkellä vastaava hoitaja Satu-Marja Eira-Keskitalolla. Kotipalvelu on maksullista. Säännöllistä kotipalvelusta peritään tulojen mukaan määräytyvä maksu.

Enontekiöllä toimii kaksi kotipalvelutiimiä. ”Hetan tiimissä” työskentelee viisi kodinhoitajaa, ”Karesuvannon” tiimissä kaksi kodinhoitajaa. Hetan kotipalvelutiimi tuottaa palvelut myös Ounasmajojen asumispalveluyksikölle. Ounasmajojen asukkaat tilastoidaan kotipalvelun asiakkaisiksi. Kunta on Saamelaiskäräjien erityisvaltionavustuksen turvin palkannut saamenkielisen lähihoitaja/kotiavustajan kotipalveluun. Sosiaalitoimi ostaa Sámi Soster ry:ltä Veahkki-toimintaa, mihin on myös myönnetty erityisvaltionavustusta. Saamenkielinen lähihoitaja/kotiavustaja ja Veahkki työskentelevät koko kunnan alueella, mutta toimipaikka on kummallakin Hetassa.

Kotipalvelua sai v. 2013 kaikkiaan 62 kotitaloutta. Kotitalouksista puolessa eli 33 kotitaloudessa asui yli 75-vuotias. Yli 75-vuotiasta kotipalvelun piirissä oli siis Enontekiöllä 30.11.2014 13,7 %, kun valtakunnallinen tavoite vanhustenhuollon laatusuosituksessa on 13 - 14 %. Kotipalvelun piirissä Enontekiöllä on suhteellisesti paljon kuntalaisia. Enontekiöllä kotipalvelua myönnettiin 3,3 % kuntalaisista, koko maa 2,4 %.

Kotipalvelun tukipalveluna myönnetään ateriapalvelua, jota järjestävät keskuskeittiö ja Karesuvannon koulun keittiö. Hetassa ja Karesuvannossa aterioiden kuljetuksen hoitaa talonmiesrengas.

Tukipalveluna voidaan myöntää myös Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua kotona asumisen tukemiseksi. Perusturvalautakunnan em. kuljetuspalveluun myöntämästä määrärahasta maksetaan myös 60 % kutsutaksiliikenteen menoista. Perusturvalautakunta on hyväksynyt perusteet Sosiaalihuoltolain mukaiseen yksilöllisen kuljetuspalvelun myöntämiseen 2014; kuljetuspalvelua myönnetään vähävaraisille, jotka eivät voi käyttää kutsutaksiliikennettä ja jotka välttämättä tarvitsevat kuljetuspalvelua jotta kotona asuminen on mahdollista.

Turvapuhelimia on käytössä noin 10 kuntalaisella. Kulunvalvontalaitteita on käytössä muutamalla kuntalaisella. Turvapuhelinkeskus sijaitsee Luppokodilla. Lähivuosina tulisi miettiä turvapuhelinjärjestelmä uudelleen; nykyinen järjestelmä toimii huonosti,

kun sähkökatkot ja ukkosilmat aiheuttavat siihen työtä vaativia häiriöitä. Turvalaitteista peritään kuukausivuokraa.

Terveystieteiden laitoksen mukaisen kotisairaanhoidon järjestää Muonion–Enontekiön terveydenhuollon kuntayhtymä. Myös kotisairaanhoidon piirissä olevien määrä on Enontekiöllä poikkeuksellisen suuri verrattuna naapurikuntiin.

Kotipalvelun ja ateriapalvelun asiakkaiden asiakastyytyväisyyskyselyn suoritti keväällä 2014 ikälain toimeenpanoa koskevassa kehittämishankkeessa työskennellyt kodinhoitaja Tuija Rantatalo. Pääosin asiakkaat olivat palveluun tyytyväisiä.

Eniten keskustelua on aiheuttanut ilta- ja viikonloppupalvelujen puute sivukylissä. Sen järjestäminen on ongelmallista järjestäjän näkökulmasta vaikka palvelujen tarve on vähäistä ja määräaikaista. Työaikakustannukseen joudutaan huomioimaan myös matkat. Tämän vuoksi ei ole mahdollista nykyisellä henkilöstömäärällä palveluja järjestää. Osa-aikaisillakaan työntekijöillä ei asiaa voida auttaa, koska kylissä ei ole osa-aikakotipalvelutyöhön halukkaita.

3.3. Omaishoidontuki

Enontekiön perusturvalautakunta on hyväksynyt omaishoidontuen perusteet v. 2012. Omaishoidontuen myöntäminen perustuu lakiin omaishoidontuesta. Omaishoidontuki muodostuu hoitajalle maksettavasta palkkiosta, vapaapäivistä (3 pv/kk) sekä palveluista. Vapaapäivät järjestetään useimmiten lyhytaikaishoidolla Luppokodilla tai läheislomituksen turvin.

Enontekiöllä omaishoidontuen piirissä on paljon hoidettavia. Vuonna 2013 40 henkilöä. Omaishoidontuen piirissä oli 21,3 promillea väkiluvusta kun koko maassa vastaava osuus oli 7,3 promillea. Yli 75-vuotiaista omaishoidon piirissä oli 12 % yli 75-vuotiaista kun valtakunnallinen suositus on 5-6 %.

Enontekiöllä on ollut saatavilla omaishoitajia. Useimmiten omaishoitaja on puoliso tai aikuinen samassa taloudessa, tai naapuristossa asuva, työtön, tai eläkkeellä oleva aikuinen lapsi. Enontekiöllä omaishoito mahdollistaa omassa kotikylässä asumisen sekä omakulttuurisen ja omakielisen tuen ikäihmiselle.

3.4. Laitoshoito

Sosiaalihuoltolain mukaista laitoshoidoa järjestetään Luppokodissa. Laitoshoidossa on asukkaan hyvinvointi järjestäjän vastuulla. Asukas maksaa tulojensa mukaisen maksun, ja saa sitä vastaan täysihoidon.

Terveysthuoltolain mukaista laitoshoidoa järjestetään Muonion-Enontekiön terveydenhuollon kuntayhtymän vuodeosastolla.

Vuodeosastolla hoidetaan niitä ikäihmisiä, jotka tarvitsevat sairaanhoidollisia toimenpiteitä, joilla on useita sairauksia tai jotka eivät ole saaneet paikkaa Luppokodilta.

Luppokodilla on 18 pitkäaikaista paikkaa ja 2 lyhytaikaista paikkaa. Luppokodin johtajana toimii vastaava hoitaja Satu-Marja Eira-Keskitalo. Henkilöstöön kuuluu vastaavan hoitajan lisäksi sairaanhoitaja, 11 lähihoitajaa ja 3 osastoapulaista. Valtakunnallisen suosituksen mukaan Luppokodin henkilöstömitoitus on hyvä kun vakainaista, asiakkaan hoitoon osallistuvaa henkilöstöä on 0,7 henkilöä asukasta kohti. Luppokodilla työskentelee lisäksi palkkatuella palkattu osastoapulainen ja määräaikaaisessa oppisopimussuhteessa oleva avustaja. Heitä eikä vastaavaa hoitajaa, ole laskettu henkilöstö mitoitukseen.

Luppokodin kuormitus on ollut viime vuosina yli 100 % ja sinne on ollut jonoa.

Laitoshoidossa olevien osuus Enontekiöllä on aivan liian korkea valtakunnalliseen tasoon ja suosituksiin nähden. Laitoshoidon piirissä oli v. 2013 peräti 12,6 % yli 75-vuotiaista, kun valtakunnallinen suositus on 2-3 %.

Enontekiön perusturvalautakunta yritti muuttaa puolet Luppokodista tehostetuksi palveluasumiseksi v. 2010, mutta Kansaneläkelaitos ei hyväksynyt suunnitelmaa, koska laitoshoido ja palveluasuminen eivät olisi toimineet kyllin erillisinä yksiköinä. Käsitykseksi jäi, että Luppokoti voitaisiin hyväksyä tehostetun palveluasumisen yksiköksi jos koko talo muutetaan siksi. Perusturvalautakunta kuitenkin katsoi että omassa kunnassa tulee olla Sosiaalihuoltolain mukaista laitoshoidoa ikäihmisille.

3.5. Palveluasuminen

Palveluasumista järjestetään Ounasmajojen asumispalveluyksikössä, jossa on 17 asuntoa; yksi kaksio ja 16 yksiötä. Asumispalvelut järjestetään kotipalvelun Hetan tiimin ja Luppokodin avulla. Kotipalveluhenkilöstä avustaa asukkaita näiden kotona, asukkaat voivat käydä syömässä sekä aktiviteeteissa Luppokodilla. Luppokodilta avustetaan yöllä, joidenkin luona käydään säännöllisesti yöaikaan.

Ounasmajojen vieressä sijaitsee Kiinteistöyhtiö Hetanrannan vuokra-asuintalo jossa on neljä kaksiota. Hetanrannan asuntoihin voidaan järjestää tiivistä palvelua.

Tehostettua palveluasumista tulisi Sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton

laatusuosituksen mukaan olla 5-6 % yli 75 –vuotiaiden määrästä mikä tarkoittaa Enontekiöllä n. 10 paikkaa.

4. Enontekiöläisten ikäihmisten palvelutarpeeseen vaikuttavia tekijöitä

Yksin asuvia yli 65-vuotiaista enontekiöläisistä oli 41 %. Yli 75-vuotiaista 46 % asui yksin. Yksin asuvien määrä ei poikkea naapurikuntien samanikäisten tilanteesta. Pääosin omakotitalot ovat varustetasoltaan nykyaikaisia. Omakotitalon asumiskulut saattavat muodostua rasittaviksi yksin asuville, pienituloisille eläkeläisille. Lämmitys on Enontekiöllä kallista ja Kansaneläkelaitoksen vähävaraisille maksama asumislisä ei hoitonormissa huomioi todellisia asumiskustannuksia omistusasunnossa. Kunnassa on kuitenkin saatavilla kohtuuhintaisia, hyväkuntoisia vuokra-asuntoja eri puolilla kuntaa.

Enontekiöllä kansantautien osalta sairastavuus on suurempaa kuin Lapin maakunnassa. Tämä tarkoittaa, että raihnaisia vanhuksia on enemmän kuin maassa keskimäärin. Aikuisiän diabetesta sairastavien suhteellinen osuus on kuitenkin laskenut vuodesta 2007 alkaen.

Ikäihmisten palveluja koskevan laatusuosituksen mukaan valtakunnallista tavoitetta suurempi osuus enontekiöläisistä yli 75-vuotiista on omaishoidon tuen, laitoshoidon piirissä. Laatusuositus ylitetään myös kotipalvelun piirissä olevien osalta. Palveluasumisen piirissä on valtakunnallista tavoitetta pienempi osuus.

Muistisairaudet ja aivoverenkiertohäiriöt aiheuttavat palvelutarvetta, Näitä voidaan nykytiedon mukaan ehkäistä samoilla keinoilla kuin sydän- ja verenkierto sairauksia. Kansallisen muisti ohjelman (STM 2012) mukaan lähivuosina ei ole odotettavissa muistisairauksia parantavaa lääkettä. Keskeistä muistiohjelman mukaan on ennaltaehkäisy, varhainen toteaminen, varhainen lääkitys sekä kuntoutus ja hyvä hoito ja palvelut asiakkaalle ja hänen omaisilleen. Ns. ”SenioriKaste”-hanke 2014 (syksy) -2016 luo Lapin maakuntaan yhteisen palvelu- ja hoitopolun muistisairaille. Enontekiön kunta osallistuu Lapin sairaanhoitopiirin päätöksellä ”Seniorikasteeseen”.

Enontekiöllä aivoverenkiertohäiriötä esiintyy suhteellisen paljon. Niiden ehkäisyssä verenpaineen hoito on keskeisessä asemassa; ts. tarvittaisiin säännöllisiä terveystarkastuksia ja verenpaineen hoitoa elämäntapamuutoksilla ja lääkityksellä.

Muistisairauksia on havaittu esiintyvän niin että keskivaikeaa tai vaikeaa dementiaa sairastaa 4 % 65-75 vuotiaista, 10 % 75-85 vuotiaista ja noin kolmannes yli 85 vuotiaista . Tämän mukaan v. 2014 keskivaikeaa tai vaikeaa muistisairautta Enontekiöllä sairastaisi noin 35 henkilöä . Vuonna 2020 muistihäiriöisiä olisi jo 41 henkilöä ja 2024 56 henkilöä.

Poro- ja maataloudessa työskentelevien eläkekertymä on jäänyt suhteellisen pieneksi. Pieni työeläke on myös kuntalaisilla jotka ovat olleet pitkiä jaksoja työttöminä. Menneiden vuosikymmenten työllisyystyöt ovat turvanneet kuitenkin monelle vailla vakituista työpaikkaa olleille jonkinlaisen työeläkkeen. Voidaan arvioida että noin kolmannes enontekiöläisistä eläkeläisistä on pienituloisia.

Kunnassa on vähän yksityisiä terveys- ja sosiaalipalveluja. Myös kotisiivouspalvelujen tarjonta on vähäisempi kuin kysyntä.

Saamelaisalueen kunnilla on lainsäädännön perusteella velvoite tarjota palveluja saamenkielellä ja saamelaiskulttuuri huomioiden. Voidaan todeta, että myös palvelujen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää että palvelut voidaan järjestää asiakkaan omalla kielellä. Saamelaiskäräjillä on oikeus kulttuuri-itsehallinnon nojalla vaikuttaa palveluihin .

Asenteellisesti keskustelua ikäihmisten tilanteesta ja tarpeista kunnassamme leimaa ikäihmisten näkeminen heikkoina , palveluja ja hoivaa tarvitsevinä kohteina. Nykyisin kuitenkin ajatellaan että ”kolmas ikä ” ja vanhuus ovat arvokkaita, ihmisen elämään kuuluvia elämänvaiheita. Tutkimusten mukaan ikäihmiset antavat merkittävää tukea lapsilleen, näiden perheille ja laajemminkin uusille sukupolville. Suuri enemmistö ikäihmistä ei tarvitse yhteiskunnallisia asumis- ja hoivapalveluja lainkaan, tai tarvitsee niitä vain lyhyen aikaa elämässään. Useimmat ikäihmiset haluavat, ja pystyvät, itse määrätä elämästään. Oman elämän hallinta on keskeinen osa elämän laatua myös ikäihmisille. Aiemmin korkean iän saavuttaminen ei ollut niin yleistä kuin nykyään, joten koko yhteiskunnassa vaaditaan sopeutumista tilanteeseen jossa useat elävät myös vanhuuden ja jossa ikäihmisiä elää yhteisössä

paljon. Nykypäivän ikäihmisistä useimmat ovat virkeitä, ja terveitä, lähiympäristönsä tuki- ja turvahenkilöitä, jotka asuvat taloudellisesti turvattua elämää mukavissa asunnoissaan.

5. Hyvän ikääntymisen yleisten edellytysten turvaaminen

Kohderyhmä koko ikääntynyt väestö

5.1. Toimintakyvyn ja terveyden edistäminen

Tavoite:

Enontekiöläisten ikäihmisten toimintakyky ja terveys eivät poikkea huonompaan suuntaan maakunnan vanhusväestön toimintakyvystä ja terveydestä.

Kaikki enontekiöläiset ikäihmiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi: Vähintään puoli tuntia kävelyä päivässä. Vähintään kaksi kertaa viikossa lihaskunto- ja kehonhallintaharjoituksia. Runsaasti arki- ja hyötyliikuntaa.

70-vuotiaiden terveystarkastukset ja niihin liittyvä ohjaus. Vastuutaho Muonion-Enontekiön terveydenhuollon kuntayhtymä. Kaikki kuluvana vuotena 70-vuotta täyttäneet kutsutaan terveystarkastukseen jonka perusteella ohjausta ja neuvontaa sekä ohjaus tarkempiin tutkimuksiin ja hoitoon tai sosiaalipalveluihin. Tarvittaessa kunta tukee osallistumista arpomalla lahjakortin terveystarkastuksiin osallistuvien kesken.

Ikäihmiset ja heidän omaisensa saavat riittävästi tietoa elintapojen vaikutuksesta terveyteen ja toimintakykyyn. Vastuutaho: kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ryhmä, sosiaali- ja terveystoimet.

Kaikki enontekiöläiset ikäihmiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi: Vähintään puoli tuntia kävelyä päivässä. Vähintään kaksi kertaa viikossa lihaskunto- ja kehonhallintaharjoituksia.

Revontuliopiston liikuntapiirit vanhuseläkeikäisille ja vanhuuseläkeikää lähestyville. Erityinen huomio ikäihmisten lihaskunnon ja kehonhallinnan kehittämiseen. Sámi Soster ry. ja seurakunnan kerhot ikäihmisille. Vastuutaho : Revontuliopisto, Sámi

Soster ry. ja srk., kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ryhmä.

Ikähyvä-ryhmät henkilöille joilla kohonnut riski sairautua diabetekseen. Muonion-Enontekiön terveydenhuollon kuntayhtymä ja Sámi Soster ry.

Liikuntapaikat palvelevat myös ikääntyneitä ja houkuttavat liikkumaan. Kunnan tekninen toimisto.

Liikuntajärjestöiltä toivotaan että ne huomioivat myös ikääntyneiden jäsenten liikunnan harrastamisen tukemisen.

Vertaistukiryhmä paljon alkoholia käyttäville. Kokeilu ”Hyvinvointi hakusessa, riippuvuus ongelmana ”-hankkeen puitteissa syksy 2014 alkaen. Ryhmään voidaan kutsua myös vanhuuseläkeikäisiä. Vastuutahot: sosiaalitoimi ja Sámi Soster ry. .

5.2. Asuminen ja elinympäristö

Tavoite: Enontekiöläiset ikäihimiset asuvat terveyttä ja toimintakykyä edistävissä asunnoissa. Kodin ympäristö mahdollistaa mukavan arkipäivän ja riittävän liikunnan sekä sosiaalisen kanssakäymisen.

Myös omistusasunnoissa asuvia kannustetaan huomioimaan elinkaari rakentamisessa ja korjaamisessa. Asuntojen tulee olla esteettömiä ja lämmitysjärjestelmältään järkeviä ja vähintään muutettavissa vähän työtä vaativaksi. Vastuutaho: kunnan tekninen toimi.

Yhdyskuntarakenteen tiiviys vähentää palvelujen tarvetta. Vastuutaho: kunnan tekninen toimi.

Korjausavustukset auttavat vähävaraisia asunnon kunnostamisessa. Vastuutaho : kunnan tekninen toimi.

Liikennejärjestelyissä ja liikenneturvallisuuksessa huomioidaan kävellen, pyörällä ja autolla liikkuvat ikäihimiset. Karesuvannon kevyen liikenteen väylän jatkaminen selvitetään. Vastuutaho: Tekninen toimisto. kunnan liikenneturvallisuus työryhmä.

5.3. Tietotekniikkavalmiudet ja etäasiointi

Vanhusikäisten ja vanhuusikää lähestyvien ikääntyvien tietotekniikkavalmiudet tulee pyrkiä pitämään hyvällä tasolla, koska sähköisten palvelujen käyttö auttaa elämän hallinnassa ja vähentää avun tarvetta.

Tietotekniikkayhteyksien toiminen koko kunnan alueella tärkeää varmistaa.

Toimenpiteet: Esitetään Revontuliopistolle että se suunnittelee ja toteuttaa usean vuoden ikääntyville ja ikääntyneille tarkoitetun tietotekniikka-koulutusohjelman. Pääpaino tietotekniikan käytössä asiointiin, sosiaaliseen kanssakäymiseen sekä harrastuksiin. Kurssit päiväaikaan. Vastuutaho : Revontuliopisto.

Kokeillaan nuorten työpajan ”nörttitalonmiestoimintaa” ts. nuorten atk-pajan kohtuuhintaiset kotikäynnit vanhuseläkeikäisten pyynnöstä, arkipäivän tietotekniikkaongelmien ratkaisemiseksi.

5.4. Osallisuus

Ikäihmiset ovat perheensä ja yhteisönsä aktiivisia ja arvostettuja jäseniä. Ikäihmiset edistävät vapaaehtoistyöllä ja toimimalla yhdistyksissä mielellään yhteisönsä hyvinvointia ja saavat tukea ja apua sitä tarvitessaan lähiympäristöltään.

Toimenpiteet:

- Vanhusneuvosto vakiinnuttaa asemansa ikäihmisten vaikutuskanavana ja sitä opitaan kunnan toiminnassa hyödyntämään. Vastuutaho: kunnanhallitus.
- Kutsutaksiliikenne jatkuu. Kutsutaksiyhteys joka kylältä lähimpään kauppaan kerran viikossa. Karesuvannosta yhteys kerran kuukaudessa Hettaan. Vastuutaho: Enontekiön Kehitys ry.
- Ikäihmisten kerhot kylillä. Sámi Soster ry. ja srk.
- Ikäihmiset osallistuvat koulujen ja päivähoitopaikkojen toimintaan erillisen koulu- ja päivähoito kohtaisen suunnitelman mukaan; yhteiset juhlat ja tilaisuudet. Ikäihmisten hyödyntäminen koulun kasvatustyön ja opetuksen tukena. Isovanhempien päivän huomioiminen (lokakuun 3. lauantai). Kunnan sivistystoimi.
- Vanhusten viikkoa vietetään vuosittain lokakuun alussa. Järjestöt, srk ja kunta.

Tavoite: Saamenkielen käyttötilaisuuksia on kunnassa runsaasti ja yleisissä tilaisuuksissa pääsääntöisesti käytetään myös saamenkieltä. Kunta huolehtii tästä niiden tilaisuuksien osalta joita se on järjestämässä tai tukemassa. Omissa tilaisuuksissaan kunta järjestää tulkkauksen. Vastuutahot. Kunnanhallitus ja kunnan eri hallintokunnat. Tulkkaustarpeen harkitsee kunnansihteeri.

Virtu-piste palvelee myös ikäihmisiä etäpalvelupisteenä.

Kunnan virastotalon valaistus uusitaan vuonna 2016 myös heikkonäköisille soveltuvaksi.

6. Oman avun tukeminen

Eniten apua kaiken ikäiset erilaisissa elämän vaikeuksissa ja pulmissa saavat läheisiltään.

On tärkeää miettiä miten voidaan tukea kuntalaisia auttamaan itse itseään ja läheisiään.

Toimenpiteet: Tiedotus työlainsäädännön ja työehtosopimusten mahdollistamista järjestelyistä joilla työelämässä oleva voi saada vapaata läheisen hoidon vuoksi. vastuutaho: kunnanhallitus oman henkilöstönsä osalta.

Omaishoitajien vertaistukiryhmä. Omaishoitajien virkistysleirit ja tilaisuudet. Sámi Soster ry. ja kunnan sosiaalitoimi.

7. PALVELUT

7.1. Tavoitteet ja toimenpiteet:

Muistisairaana ihmisen alueellisen palvelumallin luominen. Muistisairauksia koskevan osaamisen lisääminen; henkilöstö ja koko yhteisö. Enontekiön kunta osallistuu ”Pohjois-Suomen Seniorikaste” -hankkeeseen vv. 1.11.2014-31.10.2016

Tavoitteena on että: Kotipalvelun ja omaishoidon tuen piirissä olevien asiakkaiden suhteellinen määrä ei nouse.

Näiden palvelujen piirissä olevien suhteellinen määrä laskee valtakunnallisen suosituksen määrään ikäihmisten toimintakyvyn parantumisen vuoksi.

Suunnitelmakaudella lisätään henkilöstöä ainoastaan vanhustenhuollon sosiaaliohjaajan viralla.

Kotipalvelun perusteet ajantasaistetaan 2015. Pohjana ”Ikäihminen toimijana” hankkeessa valmistellut perusteet. Sivukylille ilta- ja viikonloppupalvelua ei pääsääntöisesti pystytä tuottamaan. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäisen sosiaali- ja terveystalvveluista mukainen moniammatillinen asiantuntemus (em. laki 10 §) hankitaan terveystalvvelukeskuksen kautta.

Omaishoidon tuen kehittämistä jatketaan. Suunnitelmakaudella edistetään omaishoidontuen laatua siten että yhteydenpitoa omaishoitajiin lisätään sosiaaliohjaajan viran tämän mahdollistaessa. Omaishoitajien tukemiseen etsitään keinoja yhdessä järjestöjen kanssa.

Tavoite: Ikäihmisillä on käytettävissään yksityisiä palveluja, ainakin Sosiaalihuollon tukipalveluja kuten siivouspalvelua. Palveluseteliä tukipalveluihin ei oteta käyttöön, koska pääsääntöisesti ikäihmisillä on nykyisin työeläke, joka mahdollistaa palvelujen oston.

Kuntouttava työote saadaan toteutumaan kaikissa kunnan palveluissa mikä lisää palvelujen tehokkuutta. Arkipäivässä tuetaan asiakkaan omaa toimintaa niin ettei tehdä puolesta vaan avustetaan ja tuetaan asiakasta toimimaan mahdollisimman paljon itse. Kunnan sosiaalitoimi.; kotipalvelun ja Luppokodin työntekijät.

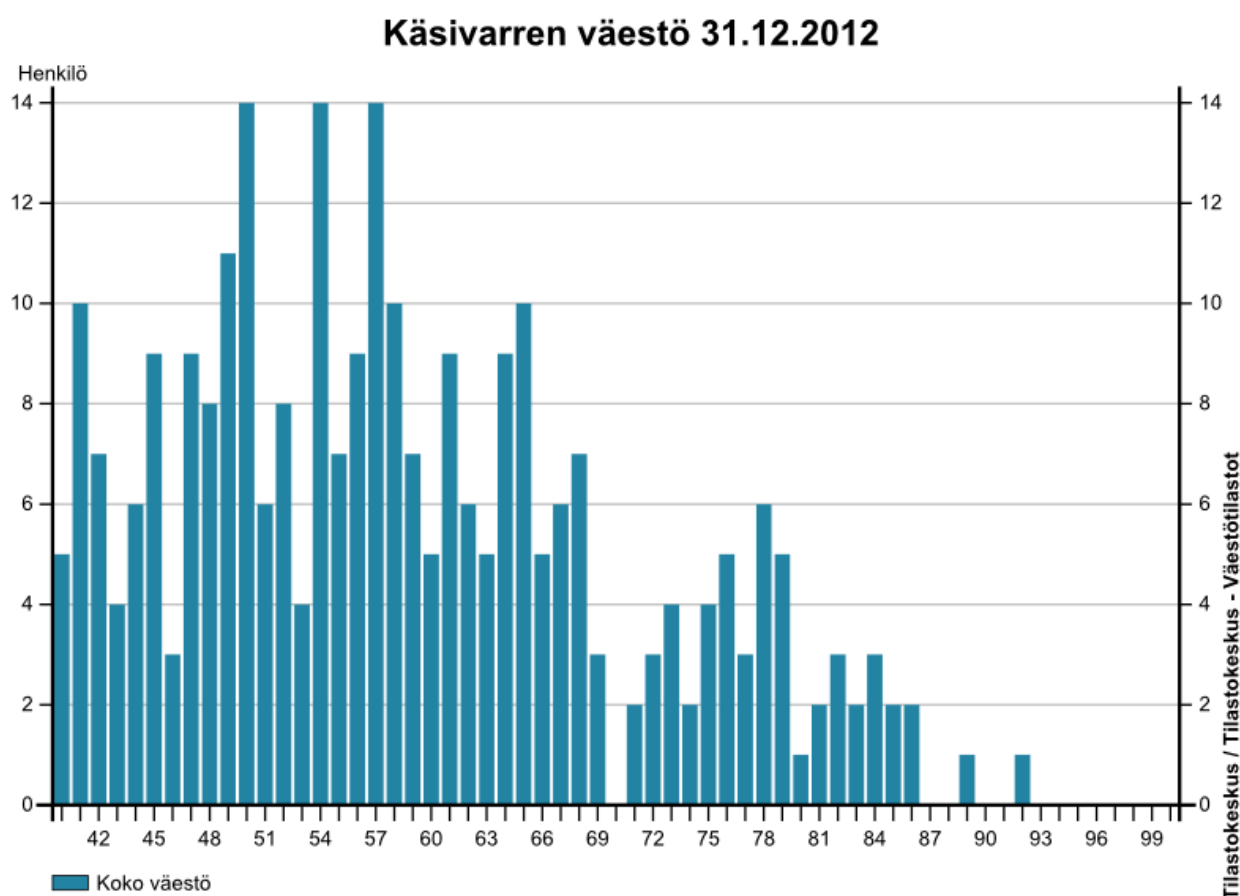
Perhehoitoa voidaan kokeilla ikäihmisten lyhyt- tai pitkäaikaiseen hoitoon mikäli perhehoitopaikkoja saadaan hankittua. Perhehoitomahdollisuudesta sosiaalitoimi välittää tietoa esimerkiksi valtakunnallisten kampanjoiden yhteydessä.

Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumisen suunnittelua varten asetetaan työryhmä v. 2015. Työryhmän tehtävänä on selvittää laitoshoidon kokonaisuus huomioiden myös terveydenhuollon laitoshoidon palvelut ja muistisairaiden erityistarpeet.

Saamenkielistä palvelua kehitetään edelleen. Kielen lisäksi jatketaan myös asiakkaiden kulttuurin huomioimista palveluissa hyödyntämällä SAKASTE-hankkeen luomaa ”työkalupakkia”. Saamenkieliset vanhukset huomioidaan tulevaa muistisairaiden hoito-palvelu- ja kuntoutuspolkua luotaessa. Erityisvaltionavustus hyödynnetään nykyisellä tavalla. Osallistutaan saamelaisalueen saamenkielisten työntekijöiden yhteistoimintaan. Vastuutaho kunnan sosiaalitoimi.

7.2. Käsivarren alueen palvelut

Käsivarren väestörakenne:

Käsivarressa asuu vähän sodan aikana syntyneitä. Kun palvelutarve yleensä lisääntyy noin neljäsosan kohdalla 75 ikävuoden jälkeen, voidaan olettaa että palvelutarve kasvaa noin viiden vuoden kuluttua kun nykyiset 70-vuotiaat ovat n. 75-vuotiaita. Lähivuosina palvelutarve voi jopa vähentyä. Pienessä väestömäärässä ennakointi on kuitenkin vaikeaa.

Palvelutalo- tehostettu palveluasuminen

Palvelutalo tarkoittaa, että ikääntyneet asuvat vuokraamassaan tai omistamassaan asunnossa kokonaisuudessaan johon kunta tai yksityinen järjestää palveluja. Yleensä kunta antaa maksusitoumuksen yksityiseltä ostettavaan palveluun. Asukas itse maksaa vuokran ja/tai muut asuntoon liittyvät kulut, maksaa ruuan, vaatteet, lääkkeet, matkat. Asumiskulut voisivat olla uudisrakennetussa 40 m2 vuokra-asunnossa n. 600 €/kk. Vähävaraisille olisi tärkeää eläkkeensaajan asumislisän kannalta että asumiskulut jäisivät alle Kansaneläkelaitoksen hyväksymän enimmäiskustannuksen, mikä on 470 €/kk. Palvelu on maksullista ja siitä peritään kunnan päättämä, tulosidonnainen asiakasmaksu, jos kunta on myöntänyt maksusitoumuksen. Asiakasmaksu on yleensä suhteessa käytettyyn palvelun määrään.

Tehostettu palveluasuminen tarkoittaa että apua on saatavissa ympärivuorokauden, myös öisin.

Palvelutaloasumiseen jossa ei ole apua saatavana iltaisin, viikonloppuisin ja öisin on kiinnostus vähentynyt koska ihmisillä on yleensä hyvät asunnot. Palvelutaloon muutetaan yleensä kun kotona ei enää pärjätä. Tällöin avun tarvetta saattaa olla myös öisin.

Palveluasuntoja mahdollisen monitoimitalon yhteyteen.

Käsivarren väestömäärä on niin pieni ettei minkäänlainen palvelutalo ole tarkoituksenmukainen sillä väestöpohjalla. Todennäköisesti ei Hetasta ja itä-Enontekiöltä haluta Karesuvantoon asumispalveluihin. Ei myöskään Käsivarren alueelta haluta Hetan asumispalveluihin.

Voitaisiin ajatella ”ryhmäkotiä” mahdollisen monitoimitalon yhteyteen; 3-4 asuntoa, pesu- ja keittiötiloineen. Asunnoissa olisi yhteinen pirtti johon asunnoista on helppo pääsy. Kotipalvelutiimi tuottaisi ryhmäkotiin palvelut asukkaiden tarpeiden mukaan ja asukkailla olisi turvaa ja seuraa toisistaan. Kustannukset kunnalla olisi kotipalvelumenot sekä menot yhteistilasta, jollei sitä vyörytetä vuokriin. Nykyisillä rakentamisen hinnoilla vuokrat pyrkivät nousemaan niin ylös että yhteistilojen vyöryttäminen vuokriin nostaa asumiskustannukset todella korkealle.

Suunnitelma: Karesuvannon mahdollisen monitoimitalon yhteyteen rakennetaan 3-4 asuntoa joilla on yhteistila, johon pääsy sisäkautta kaikista asunnoista. Asukkaille tuottaa palvelut kotipalvelutiimi, jota laajennetaan tarvittaessa 2020-luvun alussa niin että palvelua voidaan tuottaa myös öisin. Kunta maksaa yhteistilan kulut.

8. Yhteistyö

Yhteistyötä ikääntyneen väestön tukemiseksi on tehty erityisesti Muonion-Enontekiön perusterveydenhuollon kuntayhtymän, Enontekiön seurakunnan sekä kunnassa toimivien järjestöjen; Sámi Soster ry., SPR, Kotirinne ry. ja kyläyhdistykset kanssa.

Perusterveydenhuollon kanssa tapahtuvassa yhteistyössä on korostunut asiakaskohtainen yhteistyö; yhteiset palvelu- ja hoitosuunnitelmaneuvoittelut sekä SAS-ryhmä. Enontekiön osalta SAS-ryhmä on kokoontunut tarvittaessa; SAS-ryhmässä on käsitelty vuodeosastolta kotiutuvien palveluja. Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon työntekijät ovat kokoontuneet muutaman kerran vuodessa käsittelemään ajankohtaisia kotihoidon asioita.

Usean vuoden ajan vanhustenhuollon toimijat ovat kokoontuneet kaksi kertaa vuodessa ”Vanhusfoorumiin”, jossa on keskusteltu ajankohtaisista haasteista, tehty sopimuksia yhdessä toteutettavista asioista sekä välitetty tietoa toimijoiden ajankohtaisista asioista. Sosiaalitoimi on toiminut ”vanhusfoorumin” koollekutsujana. Vuonna 2014 ei kokoontumisia ole toistaiseksi ollut johtuen sosiaalitoimiston työtilanteesta.

Revontuliopistolle on sosiaalitoimi tehnyt kurssitoivomuksia.

Sámi Soster ry. ja Enontekiön seurakunta järjestävät Hetassa, Peltovuomassa, Palojoensuussa ja Karesuvannossa ikäihmisten kerhotoimintaa. Kunnan sosiaalitoimi ja Sámi Soster ry. vetävät omaishoitajien vertaistukiryhmää. Sámi Soster ry. järjestää omaishoitajille virkistysleirin kerran vuodessa. Omaishoitajien tapahtumista on sosiaalitoimi informoinut omaishoitajia, joiden kanssa se on solminut omaishoitosopimuksen.

Perusturvalautakunta ostaa Sámi Soster ry.:ltä Veahkki-toiminnan sekä maksaa järjestön Birgen ruovttus-Pärjään kotona toiminnan työhuone-, postitus-, ja kopiointikulut. Perusturvalautakunta osallistuu järjestön Luovatuvan työntekijän palkkaukseen ja kunta on osoittanut Luovatuvalle tilat. Luovatupa on tärkeä matalan kynnyksen kohtaamispaikka. Luovatuvalle kokoontuvat myös Hetan ikäihmisten

kerho ja omaishoitajien vertaistukiryhmä.

Tunturi-Lapin Kehitys ry:n ”Ytyä ympäristöön”-hankkeen kautta on saatu kylille palkattua ”kylätalkkareita”, joiden työnohjauksesta ovat vastanneet sosiaalitoimen työntekijät. Kylätalkkarien palkkaukseen on yhdistys saanut palkkatukea, kunnan maksamaa kuntalisää. Loppuosan palkkakuluista, matkakulut ja puhelinkorvauksen yhdistys on laskuttanut sosiaalitoimelta, jolle se on maksanut työnohjauksesta.

Sotiemme veteraanien järjestöt järjestävät kunnassa veteraaniavustajatoimintaa. Kunta on tukenut veteraaniavustajan palkkausta kuntalisällä. Sosiaalitoimi on maksanut asiakasmaksut veteraani- tai erityisryhmätunnuksen omaavien osalta.

Ystävöitymisen aloittamisesta on keskusteltu SPR:n kanssa, mutta toimintaa ei ole saatu alkamaan.

Toimenpiteet:

Vanhusfoorumin toimintaa jatketaan siten että sosiaalitoimi vastaa toiminnasta syksystä 2014 alkaen. Tavoitteena on kaksi kokousta vuodessa.

Olemassa olevaa yhteistyötä Muonion-Enontekiön terveydenhuollon kuntayhtymän, seurakunnan ja järjestöjen kanssa jatketaan.

Sosiaalitoimi tukee käytettävissään olevin keinoin järjestöjen ikäihmisiä tukevaa toimintaa.

Sosiaalitoimi kannustaa kyläyhdistyksiä huomioimaan ikäihmiset kylien kehittämis- ja turvallisuussuunnitelmissa. Sosiaalitoimisto varaa työaikaa voidakseen osallista neuvotteluihin ja kokouksiin, jotka koskevat näitä suunnitelmia.

Ystävä- ja tukihenkilötoiminnasta keskustellaan järjestöjen kanssa 2015 tarkoituksena vielä kerran miettiä, voitaisiinko tätä vapaaehtoistyöhön perustuvaa toimintaa saada alkamaan Enontekiöllä. Sosiaalitoimen osallistumisesta toiminnan tukemiseen päätetään erikseen.

Yhteenveto toimenpiteistä suunnitelmakaudella

	2015	2016	2017
Ennaltaehkäisevä ja edistävä työ	<p>Ikäihmisten entistä toimintakykyisempi ikääntyminen tavoitteena: 70-vuotiaiden terveystarkastukset M-E ky Vanhusfoorumi kaksi kertaa vuodessa, sos.toimi Ikäihmisten kerhot Sámi Soster ry, Enontekiön srk Revontuliopiston kerhot; liikunta (kestävyys-, lihaskunto-, ja kehon hallinta), tietotekniikka</p> <p>Vanhusneuvosto vakiinnuttaa asemansa, kunnanhallitus</p> <p>Ikäihmisten tarpeiden huomioiminen kaavoituksessa, tekninen toimi Elinkaariajattelu asumisessa, tekninen toimi Kunnanviraston valaistuksen muutostyöt 2016 (n 5000 €), kunnanhallitus</p> <p>Kutsutaksiliikenne Enontekiön kehitys Oy</p> <p>Ikäihmisten osallistuminen koulun ja päivähoidon toimintaan, sivistystoimi</p> <p>Ikäihmisten hyvinvoinnin hyväksi työskentelevien kokous ”Vanhusfoorumi” kaksi kertaa vuodessa, . Sosiaalitoimi koollekutsujana.</p> <p>Sosiaalitoimi kutsuu koolle kokouksen ystävä- ja tukihenkilötoiminnan aloittamisesta v.2015</p> <p>Omaishoitajien vertaistukiryhmä</p>		
Palvelut	2015	2016	2017
	<p>Vuoteen 2017 mennessä enontekiöläisiä ikäihmisiä on palvelujen piirissä valtakunnallisen laatusuosituksen mukainen määrä , mikä tarkoittaa sitä että palvelujen piirissä olevien suhteellinen osuus pienenee hieman. Tähän päästään jatkamalla työskentelyä toimintakyvyn säilyttämiseksi ja edistämiseksi sekä siten, että palvelujen myöntämisperusteita tiukennetaan vastaamaan seutukunnallista tasoa.</p>		

	<p>Palveluasumisen ja laitoshoidon suunnittelua varten perusturvalautakunta asettaa työryhmän v. 2015. Työryhmän raportti valmis 31.12.2015 mennessä.</p> <p>Kotipalvelun perusteet uusitaan 2015 (yhteneväisyys Lapin alueella)</p> <p>Moniammatillinen asiantuntemus käytettävissä vanhustenhuollossa 1.1.2015</p> <p>Vastuutyöntekijä-malli käytössä 1.1.2015</p> <p>Muistisairaalan palvelupolku, muistisairauksia koskeva tietämyksen lisääminen; ”Lapin seniorikaste ”1.11.2014-31.10. 2016”</p> <p>Koulutustilaisuuksien ajaksi tarvitaan jonkin verran sijaisia. Määrärahatarve n. 10 000 € /vuosi.</p>
--	---